

*До спеціалізованої вченої ради 26.053.12
у Національному педагогічному університеті
імені М. П. Драгоманова*

Відгук
офіційного опонента кандидата політичних наук
Бульбенюк Світлани Степанівни
на дисертацію Голішевської Анастасії Валеріївни
«Соціокультурні чинники формування політичної репутації в контексті
демократичного розвитку українського суспільства»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук
(доктора філософії) за спеціальністю
23.00.03 – політична культура та ідеологія

Політика є однією з найбільш публічних царин людської діяльності. Для сучасної політики за умов функціонування інформаційного суспільства, віртуалізації значної частини політичного простору вимоги транспарентності і публічності набувають додаткового значення. Політичні, соціальні, економічні, глобальні виклики останніх років продемонстрували, що масова суспільна свідомість і громадська думка у багатьох країнах світу, у тому числі і в країнах сталої демократії, виявилися вкрай уразливими щодо дії маніпулятивних впливів, популістських закликів, спроб автократичних змін й авторитарних реваншів. Система демократичного політичного управління, у свою чергу, у частині держав світу продемонструвала повну або часткову неготовність ефективно протистояти таким викликам і формувати успішний імідж держави та її представників в очах громадської думки. Саме тому питання дослідження репутації політичних акторів, основних чинників її формування, динамічних змін репутаційного менеджменту є актуальними нині. Можна стверджувати, що репутація в сучасному світі перетворюється на популярний індикатор діяльності окремих політиків, організацій, органів влади, міст, територій і держав.

Однією із позитивних сторін представленої роботи з елементами наукової новизни, є звернення авторки до досліджуваної проблематики з

метою концептуального аналізу сутнісних, соціально-культурних вимірів феномену політичної репутації, зокрема її різноманітних проявів і рис, адже більшість робіт подібного спрямування присвячені розглядові суто технологічних вимірів політичної репутації. Дисертанткою продемонстровано необхідний рівень вмінь та навичок, необхідних для науково-пошукових досліджень, зокрема, вміння виявити провідні тенденції, істотні причинно–наслідкові зв'язки, сформулювати логічні і науково коректні висновки та чітко аргументувати власну позицію.

Методологічними засадами представленого дисертаційного дослідження стало оптимальне поєднання інституціонального і мережевого підходів для вивчення комунікативної природи політичної репутації; застосування порівняльно-політологічного, біхевіористичного та індуктивного методів.

Аналіз тексту дисертаційної роботи та автореферату Голішевської А.В. свідчить, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані авторкою, мають достатній рівень обґрунтованості. Ступінь апробації дослідження і його практично-політична орієнтація є достатніми.

Серед сильних сторін дисертаційного дослідження Голішевської А.В. варто назвати такі.

1. Дисертанткою здійснено систематизацію основних теоретико-методологічних підходів до розуміння політичної репутації як комплексного явища з акцентуванням на важливості політико-культурного підходу для висвітлення сутності цього політичного феномену.

2. Представлено репутаційну модель комунікації, складовими якої є: діалогові форми інформування та взаємодії; комунікативна компетентність і стиль спілкування; ідентифікація суб'єкта з цільовими аудиторіями та стратегічний характер комунікативних заходів.

3. Ґрунтовно досліджено основні інструментальні складові репутаційного менеджменту: медіа-репутацію; політичну відповідальність; соціальне партнерство; кризову комунікацію.

4. Запропоновано авторську модель аналізу репутації у часовій ретроспективі через співвідношення понять «репутація» (минуле), «взаємодія» (теперішнє) та «довіра» (майбутнє).

Окрему увагу здобувачка звертає на необхідність розгляду феномену популізму та його основних проявів, зокрема імітаційних технологій демократичного політичного управління, у контексті вивчення політичної репутації.

У першому розділі Голішевська А.В. розглядає теоретико-методологічні основи дослідження політичної репутації як частини сучасного політичного життя. Заслуговує на відзначення авторський погляд щодо вивчення соціологічних опитувань та рейтингувань для оцінки кількісно-якісних методів дослідження феномену політичної репутації сьогодні. Дисертантка обґрунтовує твердження, що поняття «імідж» і «бренд» є технологічним і символічним конструктами, а категорія «репутація» - складним політико-культурним феноменом. Практично значущим, у тому числі для розвитку інституту політичної репутації в Україні, уявляється дослідження авторки політичної відповідальності та соціального партнерства, зокрема краудсорсингу як однієї з найбільш поширених сучасних й ефективних форм побудови партнерських відносин у державі та суспільстві.

Висвітлення місця репутації як соціально-культурного феномену в системі вітчизняних політичних відносин – фокус дослідницької уваги здобувачки у другому розділі дисертації. Тому аргументованим, на наш погляд, є вивчення взаємозв'язку феноменів політичної культури та репутації крізь призму розгляду політичної етики, довіри і політичної відповідальності, з одного боку, та популізму й інформаційних маніпуляцій, з іншого. Здобутком авторки є те, що вона спиралась на значний емпіричний матеріал (насамперед, соціологічні дослідження в Україні 2019-2020рр.). Міждисциплінарний характер представленого дослідження виявляється зокрема в аналізі поняття політичної (корпоративної) культури органу державної влади як базової складової репутації влади; у розгляді феномену комунікативної репутації. Авторськими напрацюваннями є

«Показники побудови та оцінки профілю корпоративної культури» та модель «Електоральної комунікативної піраміди».

Третій розділ представленої роботи присвячений дослідженню складових репутаційного менеджменту в політичній царині демократичного суспільства. Дисертантка пропонує авторський погляд на основні інструментальні складові репутаційного менеджменту. Окремий наголос робиться на необхідності формування медіа-репутації з використанням найсучасніших комунікаційних інструментів. Важко не погодитися з авторкою у тому, що необхідно законодавчо закріпити процедуру звітування суб'єктів політики про виконання програм та досягнення проголошених цілей за умов, коли визначення сутності, критеріїв та механізмів політичної відповідальності є одним з пріоритетних завдань побудови позитивної репутації інститутів влади та її носіїв. Надзвичайно актуальним є дослідження репутаційних стратегій в кризових ситуаціях.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Голішевської А.В., необхідно водночас висловити авторці окремі зауваження та побажання.

1. У висновках до розділу 1.1. авторка зауважує: «... у самому феномені репутації закладена діалектика внутрішнього (якості носія репутації) і зовнішнього (його вчинки)», акцентуючи на складності і суперечливості цієї політологічної категорії. На нашу думку, слушно було б коротко обґрунтувати представлене твердження, через висвітлення, наприклад, основних векторів суперечливості тлумачення поняття «репутація».

2. На с. 59 наводиться інформація про «Country Reputation» як про популярний репутаційний рейтинг у політичній сфері. На підкріплення такого твердження здобувачці варто було б навести приклади подібного рейтингування з останніх років.

3. У висвітленні дослідження Аналітичного центру «Обсерваторія демократії» щодо популістських тенденцій і проявів під час парламентської

виборчої кампанії 2019 р. в Україні (розділ 2.1.), на погляд опонентки, доцільно було б для підкріплення авторської позиції представити, хоча і коротко, порівняльний аналіз з перебігом місцевої виборчої кампанії осені 2020 р. в Україні в цілому або у певному регіоні.

4. У розділі 3.2., с. 151 при розгляді правової і позаправової політичної відповідальності слушно було б навести один-два конкретні приклади реалізації останньої. Тим більше, що дисертантка далі стверджує: «Під впливом підвищення та розширення ролі партій у політичній діяльності зростає вплив позаправової відповідальності».

Зазначимо, що висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки змісту та форми дисертаційної роботи, її наукової та практичної значущості. Вони радше підтверджують високий рівень підготовленості та самостійності мислення здобувачки, підвищують рівень її дискусійної складової.

Дисертаційна робота Голішевської Анастасії Валеріївни «Соціокультурні чинники формування політичної репутації в контексті демократичного розвитку українського суспільства» є завершеним, самостійним, підготовленим на належному науковому рівні дослідженням, повністю відповідає нормативним вимогам України, а її дисертантка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.03 – політична культура та ідеологія.

**Офіційний опонент,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політичних технологій
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
доцент**

С.С. Бульбенюк